

ŠETŘENÍ ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK BANK ŘÍJEN

Samostatný odbor finanční stability

Sekce měnová a statistiky
Odbor měnové politiky a fiskálních analýz

2012

I. ÚVOD A SHRNUTÍ

Čtvrtletní šetření ČNB o úvěrových podmínkách zachycuje vnímání bank ohledně úvěrových standardů, podmínek při schvalování úvěrů a poptávky po úvěrech u nefinančních podniků a domácností včetně hlavních ovlivňujících faktorů.

Druhé kolo šetření, jehož výsledky shrnuje tento dokument, časově pokrývá uplynulý vývoj výše uvedených aspektů úvěrového trhu z pohledu bank za třetí čtvrtletí 2012 a očekávání bank v těchto oblastech pro čtvrté čtvrtletí 2012. Druhé kolo šetření bylo provedeno v závěru září a zúčastnilo se ho 18 bank, které mají více než 90% podíl na bankovním úvěrovém trhu.¹

Celkově ze šetření vyplývá, že banky ve třetím čtvrtletí 2012 v souhrnu zpřísnily úvěrové standardy u podnikových úvěrů a úvěrů na bydlení, zatímco standardy u spotřebitelských úvěrů se neměnily.² Jak u podnikových úvěrů, tak i u úvěrů na bydlení bylo zpřísnění standardů ovlivněno v největší míře vnímáním rizik souvisejících s očekávanou celkovou ekonomickou aktivitou a při schvalování úvěrů se projevilo zejména prostřednictvím vyššího požadavku na zajištění u podnikových úvěrů a růstu marží. Poptávka po úvěrech podnikům a úvěrech na bydlení klesla, naopak poptávka po spotřebitelských úvěrech se zvýšila. V posledním čtvrtletí roku 2012 banky očekávají zpřísnění úvěrových standardů u podnikových úvěrů a naopak uvolnění u úvěrů na bydlení. Poptávka po podnikových úvěrech by měla dle vnímání bank dále klesat, naopak u úvěrů domácnostem banky očekávají jejich růst.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

U úvěrů nefinančním podnikům bylo ve třetím čtvrtletí 2012 na nabídkové straně zaznamenáno celkové zpřísnění úvěrových standardů v rozsahu 20 % čistého procentního podílu (ČPP)³ úvěrového trhu (viz Graf 1). Projevilo se to u úvěrů velkým podnikům (ČPP 20 %) a u úvěrů malým a středním podnikům (ČPP 20 %). Zpřísnění bylo zaznamenáno u krátkodobých i dlouhodobých úvěrů (ČPP 16 %, resp. 20 %). Tímto se téměř přesně naplnila očekávání bank z předešlého kola šetření. Zpřísnování standardů bylo ovlivněno zejména vnímáním rizik ohledně výhledu některých odvětví a podniků (ČPP 41 %), jakož i celkové ekonomické aktivity (ČPP 16 %). Odráželo také náklady související s kapitálovou pozicí bank (ČPP 23 %), v menší míře působila rizika spojená se situací v oblasti likvidity (ČPP 10 %). Podmínky při schvalování úvěrů se zpřísnily zejména prostřednictvím vyššího požadavku na zajištění (ČPP 35 %, viz Graf 2), vyšší průměrné marže i marže u rizikových úvěrů (ČPP 18 %, resp. 21 %) a bedlivějšího sledování velikosti úvěru v souvislosti s posouzením koncentračního rizika (ČPP 16 %).

¹ Šetření o vývoji úvěrových podmínek se účastnily čtyři velké banky, tři střední, tři malé banky, tři pobočky zahraničních bank a pět stavebních spořitelů. Strukturovaný dotazník obsahoval 17 standardních otázek. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: (http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/index.html). Dotazy k šetření prosím směrujte na adresu bls@cnb.cz.

² Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech této publikace vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu (ČPP). Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním podílem úvěrů poskytovaných bankami, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (resp. růst poptávky) a procentním podílem úvěrů poskytovaných bankami, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Jednotlivé odpovědi jsou tak váženy objemem úvěrů daného typu.

³ Kladná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění standardů/podmínek či souhrnný růst poptávky po úvěrech a naopak.

Poptávka po podnikových úvěrech mírně poklesla (ČPP -5 %, viz Graf 3). Snižovala se zejména poptávka po dlouhodobých úvěrech (ČPP -15 %) v důsledku poklesu potřeby financování fixních investic. U části korporátního úvěrového trhu naopak vzrostla poptávka po krátkodobých úvěrech (ČPP 10 %), jakož i poptávka po financování fúzí/akvizic a restrukturalizace podniků (ČPP 17 %). Z hlediska velikosti úvěrovaných podniků byla zaznamenána nižší poptávka u velkých podniků (ČPP -5 %) a růst poptávky u malých a středních podniků (ČPP 4 %).

Zhruba 19 % úvěrového trhu očekává další zpřísnění standardů ve čtvrtém čtvrtletí 2012, a to zejména v segmentu úvěrů velkým podnikům (ČPP 19 %). Zpřísnění standardů by se mělo týkat krátkodobých i dlouhodobých úvěrů (ČPP 16 %, resp. 19 %). Na rozdíl od předchozího čtvrtletí banky očekávají pokles celkové poptávky po úvěrech (ČPP -6 %). Předpokládaný pokles se týká především poptávky po úvěrech malým a středním podnikům (ČPP -20 %) a u dlouhodobých úvěrů (ČPP -19 %).

II.2 DOMÁCNOSTI

U **úvěrů na bydlení** se úvěrové standardy na straně nabídky ve třetím čtvrtletí 2012 v souhrnu zpřísnily, avšak nikterak plošně (ČPP 8 %, viz Graf 4). Hlavním faktorem zpřísnění byla vyšší vnímaná rizika spojená s očekávanou ekonomickou aktivitou (ČPP 19 %). V opačném směru nadále působil faktor konkurence ze strany jiných bank (ČPP -30 %) a snížené riziko spojené s náklady financování a omezení v rámci rozvahových položek (ČPP -21 %). Vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí působily neutrálně. V rámci podmínek při schvalování úvěrů vzrostla jak průměrná marže z úvěrů na bydlení, tak i marže u rizikovějších úvěrů (ČPP 41 %, resp. ČPP 17 %, viz Graf 5). Uvolnění bylo zaznamenáno u neúrokových podmínek a v malém rozsahu i u splatnosti úvěrů.

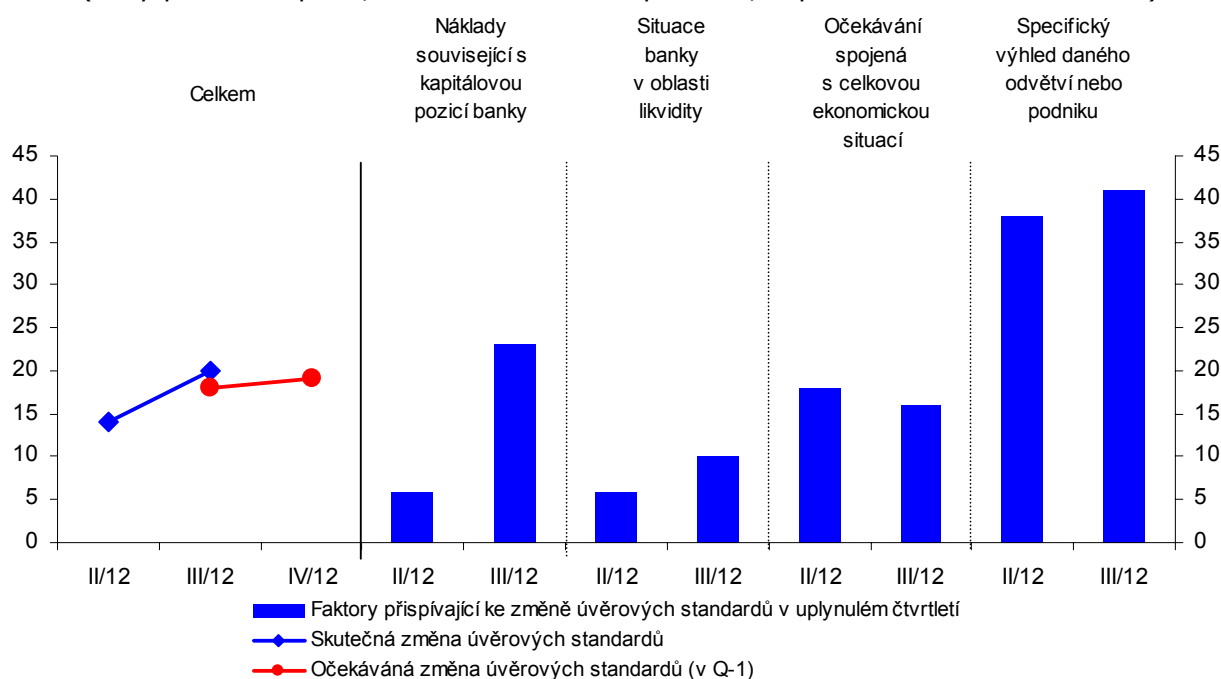
Poptávka po úvěrech na bydlení ve třetím čtvrtletí 2012 klesla (ČPP -41 %, viz Graf 6). Pokles byl ovlivněn zejména přesunem klientů do jiných bank za účelem refinancování (ČPP -30 %) a celkově zhoršenou spotřebitelskou důvěrou (ČPP -12 %). Naopak pozitivně působily vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí (ČPP 7 %). Ve čtvrtém čtvrtletí 2012 banky předpokládají uvolnění úvěrových standardů (ČPP -44 %) při vyšší poptávce po úvěrech na bydlení (ČPP 24 %).

U **spotřebitelských úvěrů** se úvěrové standardy ve třetím čtvrtletí 2012 v souhrnu nezměnily (viz Graf 7). I v tomto segmentu banky vnímají vyšší riziko spojené s očekávanou celkovou ekonomickou aktivitou (ČPP 18 %). U podmínek při schvalování úvěrů došlo v malém rozsahu k nárůstu marže u rizikovějších úvěrů (ČPP 6 %) při poklesu neúrokových poplatků (ČPP -7 %, viz Graf 8).

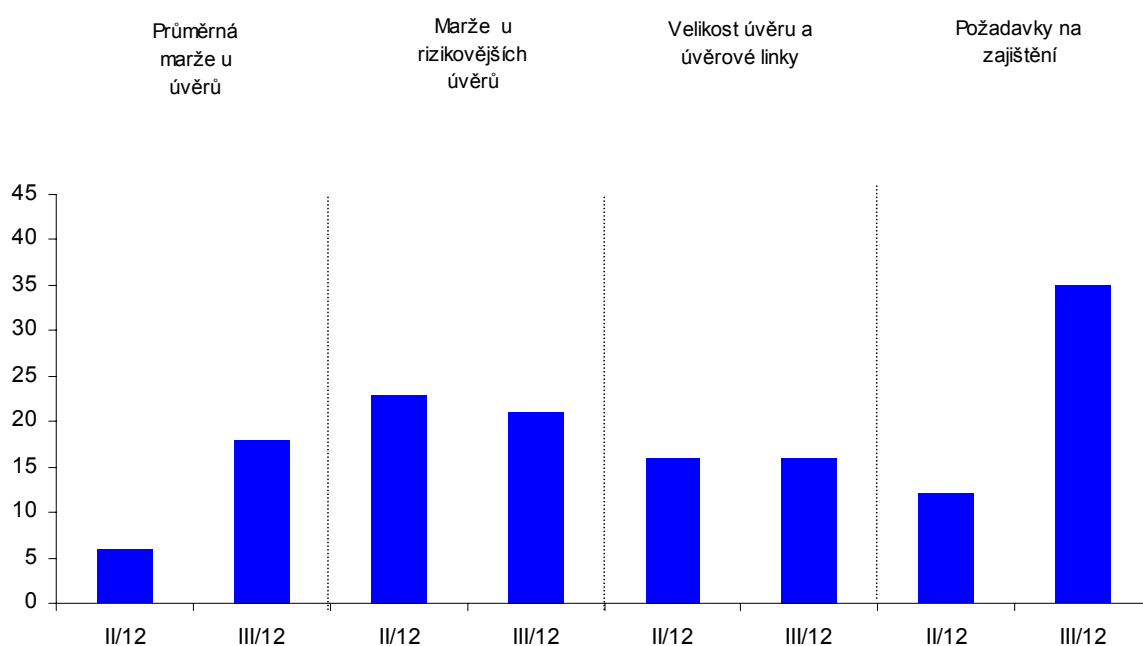
Vnímaná poptávka po spotřebitelských úvěrech se zvýšila (ČPP 24 %) zejména vlivem zvýšené potřeby financování výdajů na zboží dlouhodobé spotřeby (ČPP 22 %, viz Graf 9). Poptávku naopak snižovala zhoršená spotřebitelská důvěra (ČPP -29 %) a přechod klientů do konkurenčních bank (ČPP -7 %). Pro čtvrté čtvrtletí 2012 banky očekávají nezměněné úvěrové standardy u spotřebitelských úvěrů a nárůst poptávky po těchto úvěrech u malé části úvěrového trhu (ČPP 7 %).

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NEFINANČNÍM PODNIKŮM

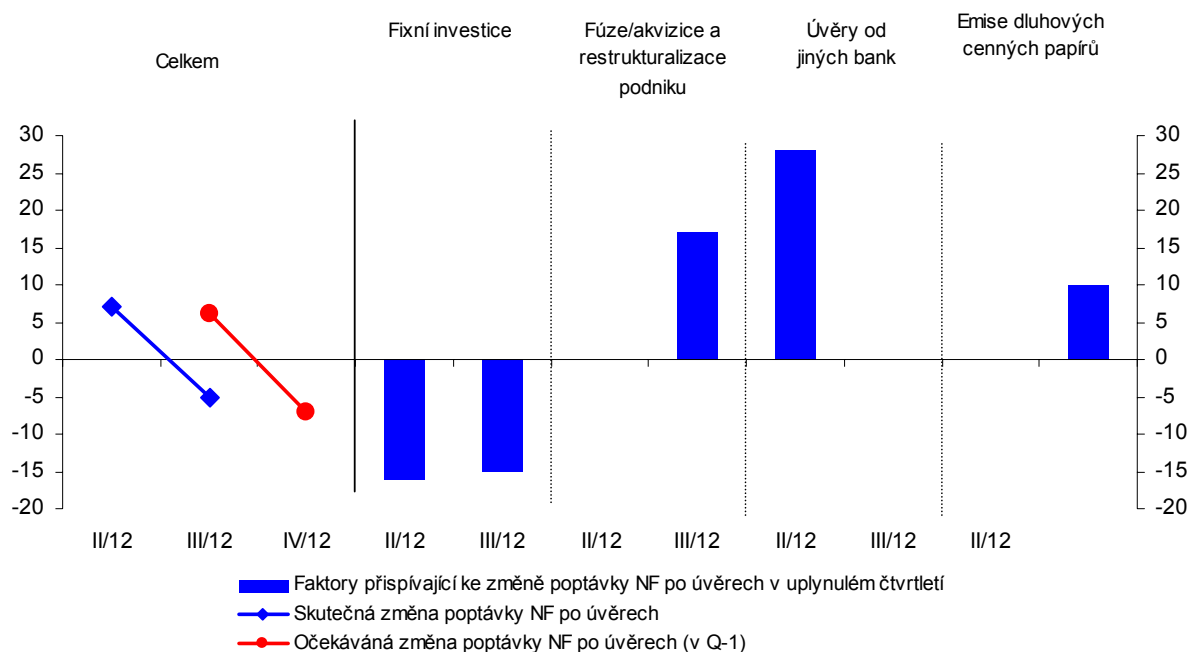
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům ([otázky 1, 2 a 6](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům ([otázka 3](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

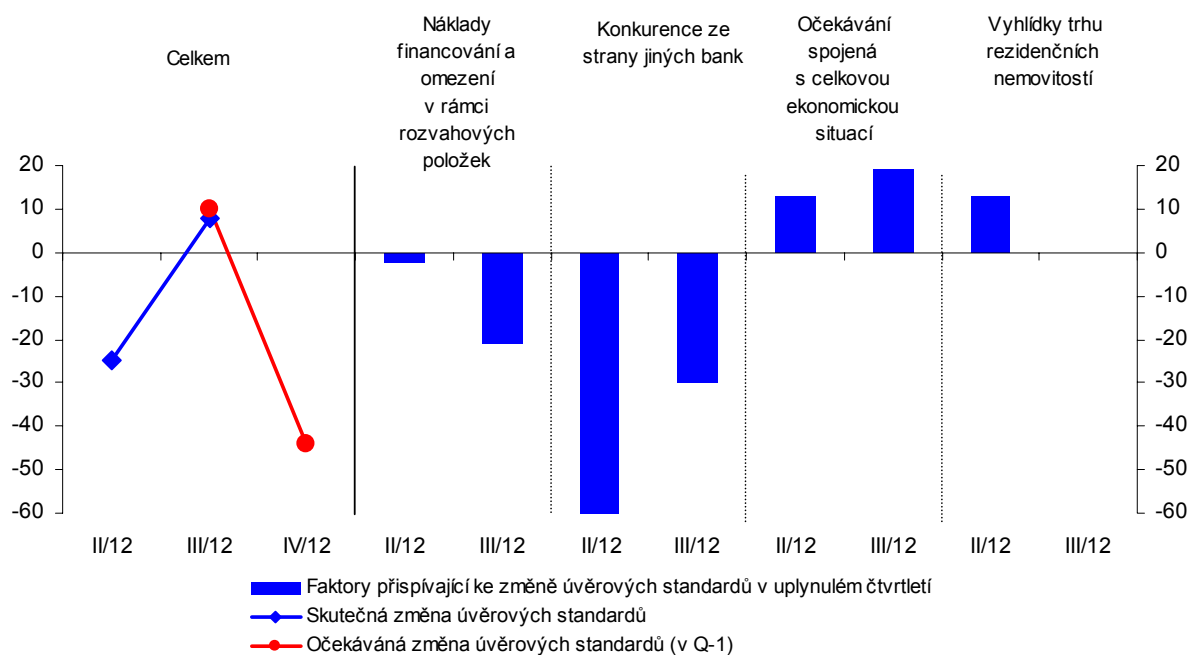

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech ([otázky 4, 5 a 7](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

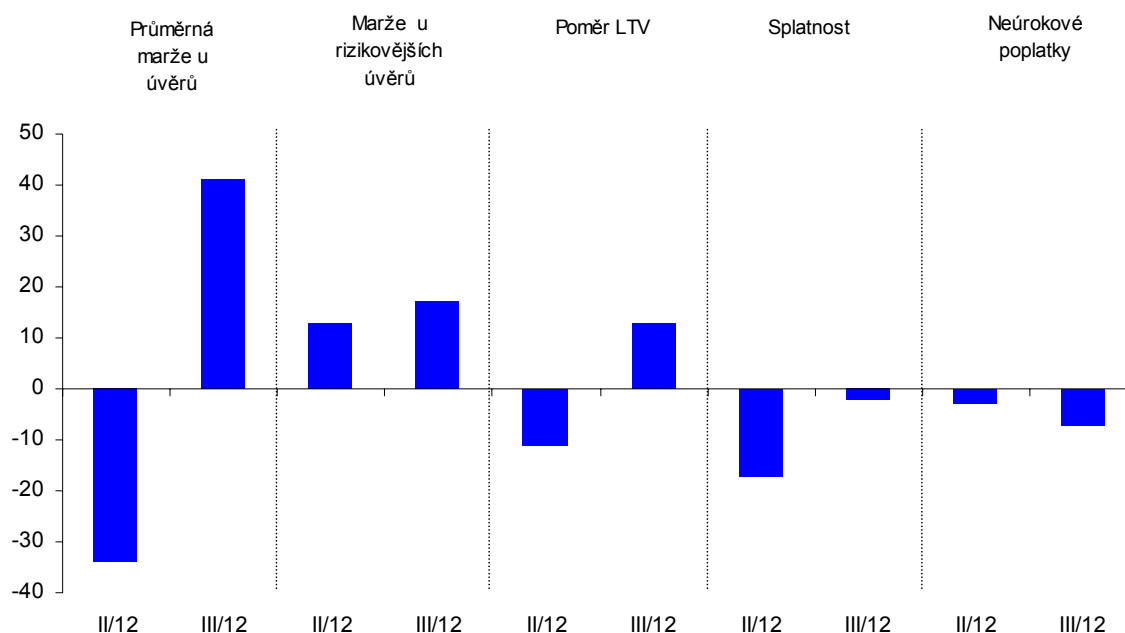

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ

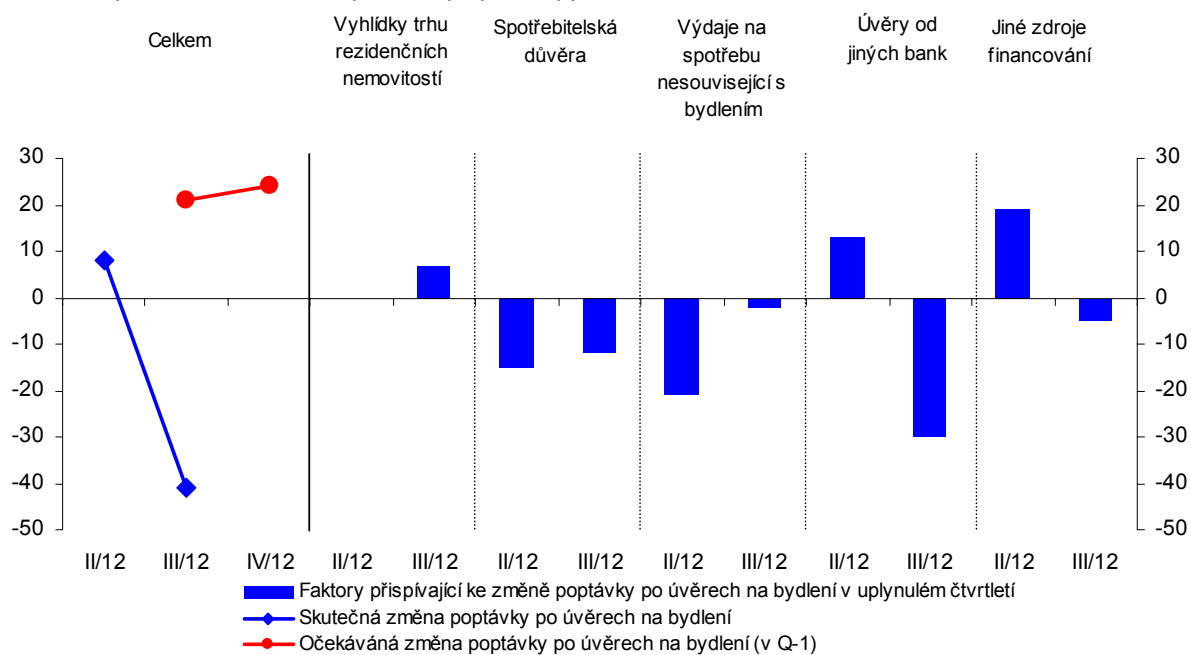
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení ([otázky 8, 9 a 16](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení ([otázka 10](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

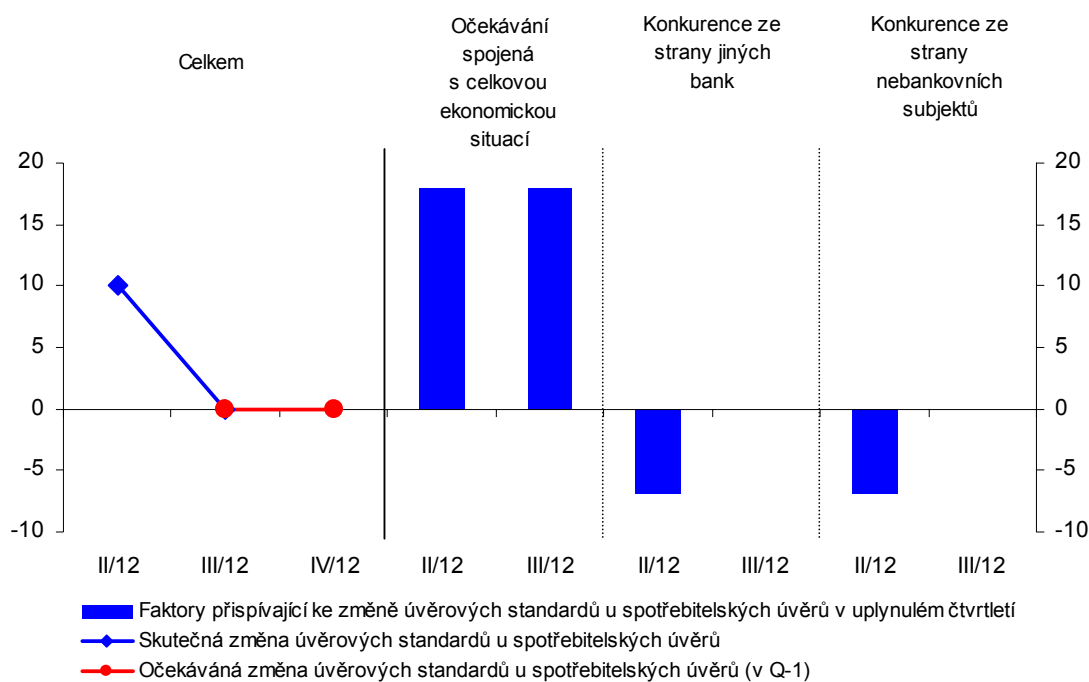

Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení ([otázky 13, 14 a 17](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

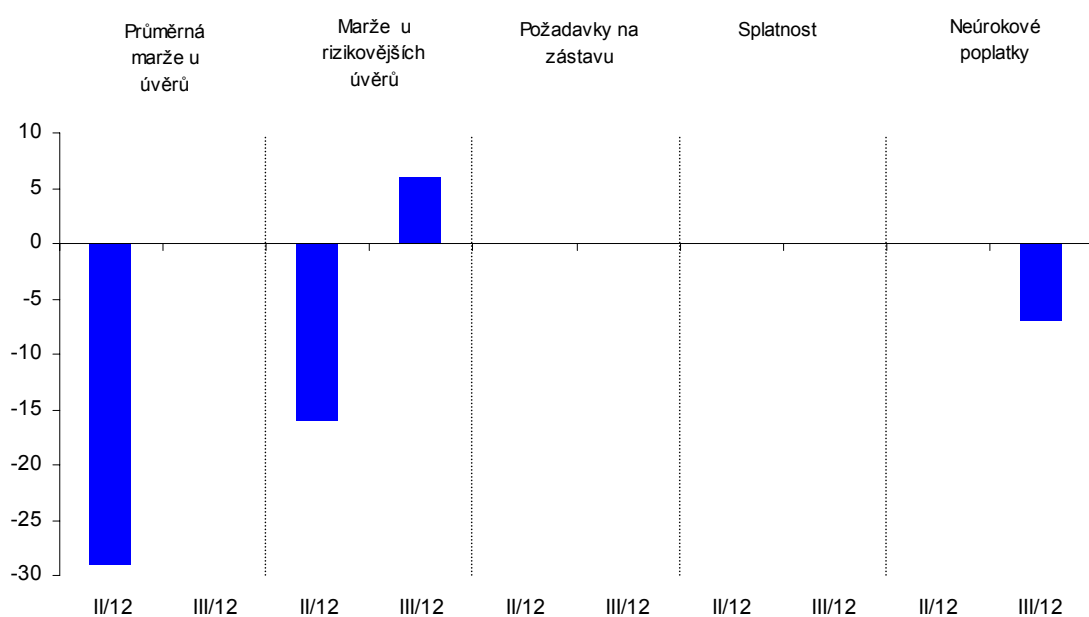

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚŘŮ

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u spotřebitelských úvěrů ([otázky 8, 11 a 16](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 8 Změny podmínek při schvalování spotřebitelských úvěrů ([otázka 12](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po spotřebitelských úvěrech ([otázky 13, 15 a 17](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

